

בין הפרטי לקולקטיבי: עיצוב מורשת חזותית תוך תהליכי ייצור ידע במיזם ישראלי הנגלית לעין

רונית המיין

בהנחיית: ד"ר תמר יוגב, החוג לניהול מידע וידע

במרכז עבודה זאת עומד חקר התהוותו של ארכיב דיגיטלי למורשת חזותית המתקיים ברחבי הארץ המיזם הנושא את הכותרת "ישראל נגלית לעין" הוא יוזמה של מוסד יד יצחק בן צבי. במיזם מעורבים פעילים בהתנדבות ובשכר בפעולות של תיעוד, קיום ראיונות כתיבת סיפורי חיים וסריקה של אלבומי תמונות והנגשתם באתר אינטרנט ייעודי.

שאלת המחקר נוגעת בהשפעת תהליכי הפקת הידע המתרחשים במיזם על עיצוב מורשת וזיכרון תוך בחינת היחסים בין המישורים השונים הלוקחים חלק במיזם – המישור הפרטי, היישובי והלאומי. המחקר שואב את הבסיס התיאורטי שלו משלושה גופי ידע. תיאוריות ארכיונאיות העוסקות בפרקטיקות מרכזיות בניהול ארכיב כגון פרקטיקות הערכה ומושג הערך הנמצא בבסיסן וכן פרקטיקות תיאור רשומות ארכיון ובכללן חומר חזותי דיגיטלי. וכן הוא נשען על תיאורית שחקן רשת (ANT) החוקרת את היחסים בין חברה וטכנולוגיה כתהליך כינון הדדי של רשתות יחסי גומלין וכוח תוך ייחוס סוכנות שווה לכל השחקנים המעורבים בתהליך. הגוף השלישי הוא חקר מורשת וזיכרון.

המחקר הנמצא כרגע בשלב של עיבוד נתונים הוא מחקר במסורת המחקר האיכותני המשלב שני מערכי מחקר. 1. תצפיות חצי מובנות אשר נערכו במפגשי גיוס פעילים והכשרה בתיעוד אשר ליוו את הקמת הארכיב במועצה אזורית במרכז הארץ. 2. ראיונות חצי מובנים עם שחקנים שונים במיזם אשר התקיימו בשלושה מרכזי תיעוד ברחבי הארץ.

תרומתו של המחקר: הבנת השפעתם של מיזמי תרבות דיגיטליים על עיצוב מורשת זהות וזיכרון במדינת ישראל במאה ה-21 תוך יישום של ארגז הכלים המושגי של ANT המאפשרים לתאר יחסי טכנולוגיה חברה באופן לא דטרמיניסטי.